

Ministerski prezident Braniborskeje, Matthias Platzeck (2. wotl.), witaše dnja 1. septembra w Podstupimje předsydu Domowiny Dawida Statnika (3. wotl.) na přěnu oficialnu rozmolwu. Na njej wobdželištaj so tež jednaćel a zastupowacy jednaćel Domowiny, Bjarnat Cyž (naprawo) a Harald Koncak (nalěwo). Serbja přeprósychu ministerskeho prezidenta na kłětuši 100. jubilej Domowiny. Dalše temy běchu kublanske, financne a strukturne prašenja.

Foto: brandenburg.de/Volker Tanner

Přihotujemy 100. róčnicu založenja Domowiny

„Dolhož Serbam lipa kćěje. 1912 Domowina 2012” rěka film (tekst: Trudla Kuringowa, kamera: Alfons Kuring), kiž změje na lětušim wuznamjenjenskim zarjadowanju Domowiny dnja 14. oktobra w Budyšinje swoju premjeru. Je to přěni wulki propjekt z cyłeho rjada předewzacow člonskich župow a towarstwow Domowiny kaž tež serbskich institucijow, z kotrymiž so 100. róčnica založenja Domowiny hižo dlěje hač lěto přihotuje.

Swjedženske lěto zahaji so dnja 17.01.2012 z nowolětnym koncertom na žurli Serbskeho ludoweho ansambla, wěnowany zdobom 60. róčnicy založenja SLA. SLA a Zwjazk serbskich spěwarskich towarstwow wuhotujetej kłětu štyri předstajenja swětneho oratorija „Nalěčo”, a to dnja 20.04.2012 w Choćebuzu, dnja 22.04.2012 w Róžeńće, dnja 01.07.2012 w Praze a dnja 19.08.2012 w Drježdžanach. Wćipni směmy być na serbsku prapremjeru „Za sydrom durjem”, kiž pokaza Němsko-Serbske ludowe dźiwadlo dnja 17.03.2012 w Budyšinje. Za Delnju Łužicu přihotuje NSLDž „Šansa, pó slědnej”, kiž dožiwi dnja 27.04.2012 w Hochozy

swoju premjeru. Stawiznam Domowiny wěnuje so wědomostny sympozij Serbskeho instituta, Maćicy Serbskeje a Domowiny dnja 28. a 29.09.2012 w Budyšinje.

Wjacore muzeje přihotuja wosebite wustajeńcy, tak we Wojerecach (wot 20.05.2012), w Choćebuzu (wot 06.07.2012) a w Budyšinje (wot 07.10.2012). Wustajeńcy tworjaceho wumělstwa budu w Serbskim domje w Budyšinje (wotewrjenje: 24. februara), w meji w Praze, a dnja 16.10.2010 wotewru tajku ekspoziciju w Braniborskim krajnym sejmje. We wšěch regionach dwurěčneje Łužicy přihotuja so wosebite zarjadowanja, tak na přikład dnja 17.06.2012 BORDUN – I. mjezynarodny festiwal dudakow za młodžinu w Slepom, 01./02.09.2012 Džeń Braniborskeje w Lubnjowje z programom serbskeje kultury a dnja 29./30.09.2012 13. dworowy swjedžen na Njepilic statoku, hdžež zhladuja na 100 lět serbskich aktiwitow kołowokoło Slepoho.

Do sportowych wjerškow jubilejneho lěta słuša EUROPEADA – europske koparske mišterstwa narodnych mjeńšin, kiž přewjedu so wot 16. do 24.06.2012 we Łužicy. Swjedženske zarjadowanje k 100. róčnicy založenja Domowiny budže na založenskim dnju w založenskim měsće dnja 13.10.2012 we Wojerecach. **Fel.**

Serbja, a tola nic we Łužicy

Hdyž rěčimy wo serbskim hibanju, myslimy přěnjotnje na narodne hibanje we Łužicy. Zo pak je tute hibanje tež zwonka Łužicy předstajomne, dožiwich njedawno w Drježdžanach.

Na přeprašenje towarstwa Stup dale z. t. wobdželić so na jeho rozmołwnym kole, kotrež wotmě so k temje: „Dnjowy nan a kak dale”. Towarstwo, kotrež stara so wo dnjowe dohladowanje dźěći w starobje wot jednoho do třoch lět, založiču Serbja, kotřiž w Drježdžanach bydlu. Tak nasta mała serbska kupa zwonka Łužicy. Myslu sej, zo je to dotal jónkrótne akcija zwonka serbskeho sydłenskeho ruma. Mam wulku česćownosć před akciju, kotraž zaruča zakładne rěčne kublanje přichodneje generacije.

Tola što, hdyž je dźěćo hižo starše hač tři lěta? Tute prašenje nětko Drježdžanskich Serbow zaběra. Pak pósćelu dźěći do němskeje pěstowarnje a dadža tak hižo docpěte serbske kublanje spadnyć, abo namakaja partnerow, kotřiž chcedža jich při kublanju dźěći dale spěchować a přewodźeć. Serbsku pěstowarnju w Drježdžanach natwarić, zda so utopiske. Tola w Drježdžanach serbsku Witajskupinu zaměstnić a z tym serbske kublanje předšulskeho dźěći zmóžnić, zda so móžne być. Za to trjebaja Serbja w Drježdžanach partnerow tež we Łužicy. Jako tajki partner móže Domowina - rěčnica serbskich zajimow - skutkować. W času globalizacije a stupaceho čišća, Łužicu wopuścić dyrbjec, hač kublanja, studija abo dźěloweho městna dla, mamy jako Serbja dale wo tym rozmyslować, hač njewopřija pěstowanje serbstwa tež spěchowanje aktiwitow zwonka Łužicy, zo njeby so serbstwo jenož na sydłenski rum wobmjezoowało. Serb być tola njewoznamjena, zo we Łužicy bydliš, ale čim bóle, zo maš serbsku dušu a zo ju dale pěstuješ.

Dawid Statnik, předsyda Domowiny

K 100. wrošenicy załoženja Domowiny (1. žěl)

Wjele jo se južo k stawiznam Domowiny pisało, a wjele bužo se hyšći pisaš a groniš, wósebnje teke 2012, w lěše 100. wrošenice załoženja kšywowego zwězka serbskich towaristwow. Njedawno jo wujšła publikacija dr. Ludwiga Ele k wuwišu a statkowanju Domowiny za cas NDR. W pšigótowanju jo dokumentacija dr. Pěťša Šurmana k tematicy, kak jo se mjazy 1949 a 1961 z nastupnosťami Serbow wobchadało, a to z boka statnych instancow a teke na rowninje „masowych organizacijow”. Jo to jaden wažny pšinosk wědomnostnikow Serbskego instituta w Budyšinje a Chóšebuzu k jubileumu. Mimo togo su wósebnje historikarje wužywali šansu, aby na wóznam a rolu Domowiny nic jano w popularnowědomnostnych serbskich, ale teke nimskich publikacijach pokazali, na pš. w Serbskej pratyji a w Chóšebuskej domowniskem kalendarje. W slědnem wujžo k přědnemu razozu zespominanje wótpowědnego (nimskorěčnego) pšinoska w dolnoserbskej rěcy. Kake wudobyše a kaki wuraz pšipóznaša dwójorěčnosť we Łužycy ze stron Nimcow na regionalnej rowninje!

Kuždemu cytarjoju togo artikela jo zawěšće znate, až jo se Domowina 13. oktobra 1912 we Wórzejcach – w kněžarstwom wobwože Lěgnica pšuskeje prowince Šlasyńska, na kšomje k Dolnej Łužycy – w góscencu „Hertels“ załožyła. Pšibytnych jo było 60 zastupnikow z 31 towaristwow z celkownje pšisamem 2.900 člónkami. Mjenjej znate snaž jo, až su organizatory pak jano z „20 cysto serbskich ludowych towaristwow“ licyli. Dolnoserbski ceptar na wuměnk Kito Šwjela ze Zaspow jo wšykných pówitał. Nagrono jo žaržał jogo syn Bogumił, kenž jo se wě teke myslicki drugich zapšěgnuł. W njom jo wuzwignuł ako nejwažnejšy nadawk kšywowego zwězka serbskich towaristwow „zđaržaš, zbužowaš, rozwučowaš“, aby se člónki napšawdu culi „ako syny jadnego naroda“. Do tuchylneho pšedsedarstwa su pšibytnje wólili mj. dr. pšekupca Arnošta Barta (pšedsedař) a ceptarja Franca Krala (generalny sekretarj) z Górneje kaž teke Mašicarjow Fryca Rochu,

Gołbinskego ceptarja Hajno Jordana a fararja Šwjela z Dolneje Łužyce. 9. februara 1913 su pšibytnje zastupniki 15 serbskich towaristwow – zasej we Wórzejcach – Domowinu dozałožyli. Tam su pšiwzeli teke statut a su póstajili ako cil kšywowego zwězka: „Wótgłědanje togo zwězka dej, krotko gronjone, bys: žěło a procowanje k zđaržanju Serbstwa, k pózwigowanju našych serbskich towaristwow a wšykných jich člónkow.“

Arnošt Bart, přědny pšedsedař Domowiny

Aby Wy, lube cytarki a cytarje, se lěpjej do tegdejšych wobstojnosťow zanuriš mógaš, pórucyjom Wam originalne słowa nagrona rožonego Dolnoserba Bogumiła Šwjela w górnoserbskej rěcy. Te su se přědny a zardašim teke slědny raz celkownje a w originalnej rěcy 1957 w Lětopisu wózwjawi. Pšitak pak pšejžom casy do dolnoserbskeje rěcy, dokulaž su se Šwjelowe słowa w publikaciji z lěta 1973 (B. Šwjela: Běženje a wěženje) teke do dolnoserbšćiny pšestajili.

„Jara česćeni knježa! Nachwilny wuběrka za džensnišu zhromadiznu je mi waženy a česćacy nadawk stajil, zo bych tudy rozkladował a rozjasnił wothladanje zwjazka serbskich towaristwow. Wothladanje tutoho zwjazka dyrbi skrótka prajene być: džěło a prócowanje k zđerženju Serbstwa, k pózběhowanju našich serbskich to-

warstwow a wšitkich jich sobustawow. Serbstwo! Što wono je było, što wono je, što z njeho budže? Kak tola naša wutroba so zapali w swjatej lubosći, hdyž tute słowo šyšimy. Kak zaso naša duša zdušena a złamana hinje, hdyž na dónt Serbstwa myslimy. Kaž rěčki na horach kluskotaja z kóžděho rózka, tak wjele myslu zbudži nam to jeničke słowo: Serbstwo. Hladajmy, zo bych tute rěčki so zjednočili do mócněje šěrokeje rěki.

Njedawno běch na pućowanju při morju. W čmowej nocy sedžu samlutki horjeka na wulkej parnej lóžzi. Mysle du domoj do lubeje domowiny (sic!) a so wróća zaso do tamneho kraja a jeho zańdženosće. Hlej! Něhdy su Serbja tam jězdžili, Słowjenjo su na horje Arkona swojemu Bohu Šwja(n)towitej služili a wokolnym ludam swoju móc pokazali. Ale družicy su na nich přišli, su jich přewynili, zastorčili a zatłóčili. To je zrudne za nas spomnjeće, ale štož je so stało, to je so stało a ničo jo njemóže zawróćić. A my hladamy dale do stawiznow čłowjestwa: Lud je z ludom do wójny přišoł a tón lud, kiž běše mudřiši, móčniši, kiž je swoje duchne dary najlěpje naložil, tón je dobył, je knjejestwo na so sčahnył a je so rozšěrjał. Njeh japoštoľjo měra praja, štož chcedža, pokračowanje mjez ludami je dotal jenož so stało přez wojowanje a budže tež dale tak so stać, wšak wojowanje se njestanje nic jenož z pjasću a z brónju ale tež z mocami ducha a duše. [...]

Dr. Pěťš Šurman

Pókšacowanje w pšiducem zešywku

Załoženjski dom Domowiny we Wórzejcach, Piwarska gasa 1 Foće: SKA

Z 15. hłowneje zhromadźizny Domowiny

Dawid Statnik: Zo by naš lud we Łužicy přichod měł

Dnja 28. měrca wotmě so w Delnim Wujězdze 15. hłowna zhromadźizna Domowiny. Rozpravu zwjazkoweho předsydstwa přednjese Jan Nuk, kiž bě 11 lět tute čestnohamtske zastojnstwo z wulkim angažementom wukonjał. Za noweho předsydu wuzwolichu delegaća Dawida Statnika. Wón chce, tak praji w swojej přenjej narěči, w přenim rjedže jako mediator skutkować a dialog mjez župami a towarstwami, mjez Hornjej, srjedźnej a Delnjej Łužicu spěchowac. Dale su jemu zachowanje serbskich rěčnych rumow, zapřijećé młodźiny a wužiwanje nowych medijow wažne. Wón namołwješe delegatow, „so zhromadnje gratu přimać, zo by naš lud we Łužicy přichod měł.”

Do toho wobzamknjachu delegaća mjez druhim změny wustawkow a džělowe směrnicy hač do přichodnjeje hłowneje zhromadźizny w léće 2013.

Fota: Jurij Helgest

Wobzamknjeni za rozšěrjenje sobu- a samopostajowanskich prawow

I. Delegaća 15. hłowneje zhromadźizny Domowiny - Zwjazka Łužiskich Serbow z. t. zwěsćeja, zo njeje so zaměny postup w prašenju zaručenja sobupostajowanskich a samopostajowanskich prawow Serbow na polu kultury, kubłanja a we wšitkich wobłukach, w kotrychž maja so specifiske serbske zaměry na zakładze eksistowacych zakonjow wobkedźbować, dodžeržeć resp. realizować, docpěć. Tuchwilna debata džěloweje skupiny Załožby za serbski lud wo třebnosći juristskich wuměnjenjow k spožčenju samopostajowanskich

prawow njeje zakónčena. Po Zakonju wo prawach Serbow w Swobodnym staće Sakska z dnja 31.03.1999 je po § 5 a wuwjedženskich postajenjach Domowina – třěšny zwjazk Serbow a serbskich towarstwow – jako legitomowana zastupjerka zajimow Serbow připóznata. Jako tajka žada sej wot knježerstwow Sakskeje a Braniborskeje kaž tež Zwjazkoweje republiky Němska w slědowacym mjenowane rozšěrjene sobupostajowanske a samopostajowanske prawa, zo móhła swojemu hłownemu nadawkej lěpje wotpowědować.

Tute wočakowanja maja so w politiskim diskursu w přichodnym času na wšitkich runinach diskutować a k rozsudam wjesć. Džělowa skupina Załožby za serbski lud „Model zastupnistwa Serbow” je dwaj namjetaj předpožila. Tutej měłoj być zakład při pytanju za najlěpšim rozrisanjom.

Delegaća 15. hłowneje zhromadźizny Domowiny wočakuja:

1. zo so rozšěri prawo serbskeho ludu, přez šěroko legitimowane a připóznate zastupnistwo swoje politiske zaměry zastupować,
2. zo smě serbski lud zastupjerjow serbskeju radow Sakskeje a Braniborskeje sam wolić,
3. zo Serbja wo rozdźělenju statnych spěchowanskich srědkow jeniče sami rozsudzeja a zo so wliw pjenjazydawarjow jeniče na pruwowanje wužiwanja srědkow po płaćacym prawje wobmjezuje,
4. zo so po braniborskim přikładze tež w Sakskej we wobłuku rozhlósoweje rady MDR krute městno za serbskeho zastupjerja zaruči,
5. zo so we wšitkich naležnosćach serbskeho šulstwa w Sakskej a Braniborskej sobupostajowanske prawa zakonsce zaručeja resp. zo so w tutym zwisku kontrolne gremije konstituuj, w kotrychž Serbja sobupostajowanske prawo wužiwaja, zo zaručeja so móžnosć a třebne wuměnjenja za to, zo smě serbski lud sam serbsku šulsku syć planować a nošerstwo serbskich kubłanišćow přewzać. Ze serbskimi šulemi nima so wobchadzeć kaž z priwatnymi šulemi, ale maja być runoprawne zjawne šule ze zaručenjom třebnych statnych srědkow a z wurunanjom inflaciskeje raty,
6. zo so pod samsnymi wuměnjenjami kaž pod dypkom 5 zmóžnja nošerstwo socialnych zarjadnišćow a kulturnych institucijow,
7. zo so zaruča prawo skorženja we wšitkich naležnosćach, kotraž zajimy serbskeho luda nastupaja, dalokož so zwjazkowe prawo tomu njespřećiwja.

W zwisku z noworjadowanjom Serbskeho zakonja w Braniborskej wočakuje 15. hłowna zhromadźizna Domowiny, zo so serbski sydlenski rum Braniborskeje wotpowědnje Braniborskej wustawje wobšěrnje a w prawniskej wěstosći škita a zo so Domowina jako zastupjerka zajimow Serbow připóznawa. Wšitke wočakowanja bazuja na mjeńšinoprawniskim zakładze, kiž wotblyšuju so w płaćiwych zakonjach na zwjazkowej a krajnej runinje.

II. Zwjazkowe předsydstwo dóstanje nadawk, pruwować móžnosće zakonskeho připóznaca serbskeje narodnosće a swobodneho wuznaća k njej na krajnej a zwjazkowej runinje.

Gemeinsame Präsentation der nationalen Minderheiten im BMI

Die Staatssekretärin im Innenministerium Cornelia Rogall-Grothe (ganz links) am Stand der nationalen Minderheiten, neben ihr (v.l.n.r.) Ilse Johanna Christiansen (Nordfriesen), Karl-Peter Schramm (Saterfriesen), Beate Müller (Sorben), Johanna Evers (Saterfriesen) und Thede Boysen (Minderheitensekretär)

Foto: H.-J. M. Rickel

Zum 13. Mal lud die Bundesregierung die Bevölkerung am 21. und 22. August zum „Staatsbesuch“ und damit zu einem Blick hinter die Kulissen des Regierungsapparates in Berlin ein. Die nationalen Minderheiten in Deutschland – d.h. die Sorben, die Friesen, die dänischen Südschleswiger sowie die deutschen Sinti und Roma – nahmen das Angebot des Bundesinnenministeriums, sich auch in diesem Jahr den zahlreichen Besuchern am Spreebogen zu präsentieren, gerne wahr. „Die Resonanz der Besucher auf unseren Stand war überwiegend sehr positiv“, so das Resümee von Karl-Peter Schramm, Vorsitzender des Minderheitenrates in Deutschland. **Thede Boysen**

10 lět časopis Lutki

Spočatk lěta 2001 bu Rěčny centrum WITAJ z nadawkom wutworjeny, aktiwity k zachowanju a šěrjenju serbskeje rěče wuwijać. W septembrje 2001 wuda so prěnje číslo časopisa Lutki z nakładom 250 eksemplarow. Adresaća běchu w prěnim rjedže kubłarki, džěći a starši serbskich pěstowarnjow. Po wupruwowanskej fazy wuda so w lěće 2003 tež prěnje číslo w delnjoserbsčinje. Wot septembra 2007 čišća so Lutki z nowym layoutom. Džěl Lutkow za džěći na srjedźnych stronach hodži so wuspinkować a džěsću do ruki dać. Hornjoserbske kubłarki dóstawaja dale separatnje wjazane strony. W delnjoserbskim wudaću pak su strony

Skladnostnje 10-lětneho wudawaja časopisa Lutki přeprosychu sej wudawaćeljo svojich čitarjow dnja 11.09.2011 na zabawne popoldnjo. Foto: J. Wajdlichec

za kubłarki do zešiwka zaprijate. Lutki dodawamy tež džěćacym dnjowym hladanišćam, lěkarskim a logopediskim praksam a chorownjam. Tak woprija nakład tuchwilu 2000 hornjoserbskich a 500 delnjoserbskich

eksemplarow, a to tři barbne zešiwki z cyłkownje 56 stronami wob lěto. Zajimcy móža sej Lutki přez internet skazać abo jako pdf-ku dele sčahnyć ► www.recny-centrum-witaj.de. **S. Wjeńcyna**, redaktorka Lutkow

Serbske wjertawki abo Kak dźiwnje swět so wobroća

Za čas přewrótka lěta 1989 běše po wšěm zdaću normalny zjaw, zo so jednotlivcy na nowy njeznaty přichod so nastajejo w swojim myslenju a jednanju wo 100 procentow zwjertnychu. Drje kóždy z nas znaje dosć tajkich wjertawkow, kiž swoju chorhoj znowa wusměrichu. Po 20 lětach by zajimawe było zwěsćić, kak su woni w dalšim žiwjenju wobstali resp. što je jim to wunjesło. A tež džensa nastawa we wšědnym žiwjenju dosć wjertawkow. Najmlódše příklady su zwjazane z prašenjom, hač je Domowina do jubilejneho lěta jeje 100. róčnicy založenja woprawdže legitimowana rěčnica zajimow Serbow abo serbskeho ludu abo serbskeje narodneje mjeńšiny, kaž to někotři jurisca rozdžělnje a so spřećiwjejo zwěsćeja. Hižo w tutym zwěsćenju, što popra-

wom smy, jewi so dosć móžnosćow, to tak abo znak interpretować. Domowina sama zwěsća w swojich wustawkach, zo so zrozumi jako „... *politisce njewotwisny a samostatny zwjazk Serbow a třěšny zwjazk serbskich towarstwow Delnjeje a Hornjeje Łužicy. Wona je zastupjerka serbskeho ludu a skutkuje předewšěm w serbskim sydlenkim teritoriju kraja Braniborska a swobodneho stata Sakska. Je w kontinuiće prawniska naslědnica Domowiny – Zwjazka Łužiskich Serbow. Domowina wuznawa so k swobodnemu demokratiskemu zakladnemu porjadej w Zwjazkowej republice Němska.*“ Rěčnik iniciatiwneje skupiny „Serbski sejmik“ hódnoći nětčiše zapołoženje Domowiny tak, zo je jako zastupjerka zajimow serbskeho ludu ilegitalna a

rani Zakładny zakon. Tute zwěsćenje so cituje w přinošku SZ-online. Zaso druzy, kiž přislušeja tutej iniciatiwnej skupinje „Serbski sejmik“ su hišće před lětom w zjawnym lisće Kita Lorenca přećiwu Załožbje za serbski lud a jeje direktorej z podpismom sobu wobkrućili, zo je Domowina legitimowana rěčnica zajimow Serbow. Džensa nochcedža so na to dopomnić a twjerdža napřećiwne. Zwostanje prašenje, hač njejedna so tu znowa wo wjertawki, kiž jednu a tu samu wěc raz tak a raz znak widža, za tym, kaž je we wokomiku trjeba abo jim k sebjezrozumjenju wužitne. Kak z tym wobchadžeć? Na tute prašenje njech sej kóždy sam wotmołwu namaka. Sym pak sej wěsty, zo dyrbymy tež w přichodže ze serbskimi wjertawkami žiwi być. **Bjarnat Cyž**, jednaćel

Čas hišće njeje zrały ...

Župa džěła na socio-kulturnym koncepcje za Slep

Naša XV. hłowna zhromadźizna dnja 11. februara 2011 je z nowym planom aktiwitow tež wuhibki za to stajila, zo by so za zjednoćenje gmejnow w Slepjanskej wosadze

W džěłarničkach, kiž so loni – kaž tu dnja 6. nowembra w Slepom – přewjedzechu, dojednachu so na čezišća. Foto: W. Kotissek

wabiło. W loni přewjedzenych džěłarničkach smy so tež z młodzinu na čezišća dojednali. Jasny zaměr při tym je, zo při wšěch projektach spytamy na cyłu wosadu a wosadu přesahujo myslić. Tole je a wostanje naša narok. Tuchwilu džěłatej gmejnje Trjebin a Slep na katalogu žadanjow za trěbne wotškódnjenja w padže wotbagrowanja. Tohodla smy so za to zasadźili, zo so tež zajimy Džěwina zapřijsa. W meji ležeše přeni naćisk za wutworjenje serbsko-němskeje kulturneje załožby na blidže, kotryž by nam zmóžnił, na kriterije wobłukoweho dojednania mjez Domowinu a koncernom Vattenfallom nawjazać. Zaměr bě,

zo wo spěchowanych projektach na kóncu wobdžělene wsy rozsudžeja. Předwidžane prawo weta měješe zaručenju serbskich zajimow služić. Župa dyrbjese so potom přećiwo wumjetowanjam wobarać, zo ma Domowina přewjele pjenjiz. Tola ideje njejsu zhubjene. Župne předsydstwo wobzamkny w awgusće, zo předpoži gmejnje Slep „socio-kulturny koncept“. Přnje wothłosowanja z přisłušnej agenturu pomocy „Impuls e. V.“ su so wotměli. Nětko so pruwuje, što so na kotre wašnje zwoprawdźić hodži. Młodžinski klub Rowno, kotryž je wot februara 2011 člon župy, wopokazuje so při jednanju wo detaljach jako kompetentny partner.

Manfred Hermaš

Dolnoserbska kultura jo se na krajnem swěženju w Dešnje pokazala

8. Bramborski wejsny a žnjowny swěženjo až doněta nejlěpša móžnosć za Dolnoserbow był, serbsku kulturu prezentěrowaš. Toš tu šansu smy w Dešnje 10. a 11. septembra 2011 wužyli. Wót zachopjeńka su Serby do pšigótowanja zapšěgnjone byli. Ako wjerašk krajnego swěženja jo se wjeliki pšěšeg sobotu wopokazał. Južo

Wjele luži jo se how pšed Muchoje burskim dwórom za to zajmowało a pšasanja stajilo.

Gósci zbliska a zdaloka su wizele drugih wobžělonych we wšakich serbskich drastwach ako rejowańsku kupku „Stara lubosć“ z Depska, tradiciske towaristwo „Jańske rejtowanje“ Kozle, Domowinsku kupku Rubyn, Smogorjejsku mložinu, tradiciske towaristwo z Běžeje Góry, Chrósćanskich muzikantow, Zjednošeństwo serbskich rybarjow Bórkowy a wokolina, Wjerbańske tradiciske towaristwo, chor Łužycy, Nimsko-serbski ansambel Žyłow, drastwowe towaristwo „Pšěžu“, Dešańsku mložinu, Domowinsku kupku Dešno, spěchowanske towaristwo Domowniskego muzeja Dešno a Serbow w dalšnych kupkach.

Póručenja za žiši su wósebnje nježelu wjelgin woblubowane byli. Za to njejo se jano Rěcny centrum Witaj Chóšebuz pši swójeje stojnicy wjelgin angažěrował, ale teke Brazyńsku zakładnu šulu „Mato Kosyk“, Strjažojsku žišownju z Witaj-kupku a dwójorěcnu zakładnu šulu Žyłow smy wjelgin aktiwne dožywili. Serbska rozgłosowa redakcija rbb jo w live-wusćelanjow wšake pisane

W swěženiskem pšěšegu z někak 70 wobrazami su pokazali serbske nalogi a wejsańske žywjjenje. Foto: H. Matik

Zmakachu se w Dešnje: krajny rada wokrjesa Sprejwja-Nysa Harald Altekrüger, ministarski prezident Braniborskeje Matthias Platzeck, županka dr. Madlena Norbergowa a předsyda Domowiny Dawid Statnik (wotl.) foto: Michael Helbig

sobotu jo zarědował „pro agro“ někak 20.000 luži ducy we jsy licył.

Cela mań Domowinskih towaristwow jo se wjelgin pilnje ze wšakorakimi wobrazami na pšěšegu wobžěliła. Domowniske a drastwowe towaristwo Bórkowy jo z tšimi swójskimi wobrazami burske žywjjenje něga a žinsa pokazalo a k tomu hyšći kopanje kulkow na pólu. Tradiciske towaristwo Strjažow jo se z prezentaciju trajdowych žnjownych žěłow wobžěliło.

akustiske wobrazje pšisłucharjam domoj pósala. Rowno tak jo redakcija „Nowego Casnika“ za sebje wabiła a ekstra wudaše k swěženjoju zajmcam rozdžěliła. Druge wjeraški togo jadnoraznego Bramborskego swěženja w serbskem sedleńskem rumje su hyšći dwójorěcna žnjowna žekowna namša (Erntedankgottesdienst), serbski rbb-koncert a Dešański kokot byli. Woglědarje su serbsku rěc na toflach wizele, na jawišću w spiwach slyšali a teke w moderaciji.

Wšykny pomocnikam gronim nejwutšobnejšy žek za pilne statkowanje na toš tom napšawdu serbskem swěženju.

Karin Tšukowa

regionalna powědarka Domowiny –
Zwězk Łužyskich Serbow z. t.

20. dzeń Saksow w Kamjencu

Při krasnym slónčnym wjedrje swjećachu wobydlerjo Kamjenca a wokoliny wot pjatka 02.09. 2011 do njedźele 04.09.2011 w swojim měsće 20. dzeń Saksow z tysacami wopytowarjami.

Wjetšina serbskich towarstwow, kulturnych čelesow, rjemjeslnikow a wikowarjow prezentowaše so zhromadnje w „Serbskej wsy” pod Čerwjenej wěžu a při „Krabatowym hrajkanišću”. Na jewišću „Serbskeje wsy” dožiwichu přihladowarjo pisany program 20 kulturnych skupin z Hornjeje a srjedźneje Łužicy. Hižo pjatk wječor wustupištej rejoyanskej skupinje ze Smjerdźaceje a Wudworja, po tym zahra serbska kapala „Wusmuž” a přihladowarjo njedachu so dołho do reje prosyć! Sobotniši pisany program zahajichu šulerjo Serbskeje zakładneje šule Budyšin, kotřiž běchu sej šulerjow z partnerskeje šule w Jabloncu sobu přiwjedli. Wječor předstaji so rejoyanska gala „Zady našej’ pjecy”. K „Serbskej wsy” słušachu wiki,

Wopytaštaj zhromadnje „Serbsku wjes”: ministerski prezident Stanisław Tilich a předsyda Domowiny Dawid Statnik
Foto: Franc Šofta

na kotrychž wobdžěli so dźesać serbskich towarstwow, institucijow a rjemjeslnikow. Woni swoje wudžělki prezentowachu, předawachu a džěćom móžnosć k paslenju a zabawje skićachu.

Njedźelu dopołdnja wopyta sakski ministerski prezident Stanisław Tilich zhromadnje z předsydu Domowiny Dawidom Statnikom „Serbsku wjes”. Runočasnje předstaji županka Tru-

dla Kuringowa prezidentej krajneho sejma dr. Matthiasej Röblerej tu zastupjenych wikowarjow.

Jedyn z wjerškow swjedženja bě njedźelu swjedźenski čah po měsće. Pod třechu Domowiny prezentowaše so wosom serbskich towarstwow z dwurěčnymi taflemi, a tež w mnohich dalšich wobrazach běchu Serbja widžeć.

Katharina Jurkowa

Žeń wótbagrowanych serbskich jsow

Serbske žeńske z Liškowka pši colnowanju w Bórkowach
Foto: priwatne

Pšosba na Domowinu jo měła wuspěch. Stwórtk, 25. awgusta jo se na pšepšosenje referenta Domowiny zmaća mała kupka a wobradowała.

Zastupniki Vattenfalla a LMBV su pšigronili, pšigótowaš teke za něgajšny Liškowk (Klein Lieskowsk) wopomnišćo. To se dej staš w pšiducem lěše, dnja 9. junija. Hyšći jo wjele pšašanjow a tak comy se mjasecnje zmaćaš a wobradowaš.

Fryco Kšamař

Lětuši Dzeń wotbagrowanych serbskich wsow wotmě so dnja 18. junija w Lipinach (gmejna Łaz). Hans Domsch poda wobdžělnikam – něhdyšim a džzensnišim wobydlerjam, zastupjerjam Domowiny a dalšim hosćom – zajimawy dohlad do stawiznow spočatk 60-tych lět džělnje wotbagrowaneje wjeski.

Foto: B. Felberowa

33. swěžen serbskeje poezije

33. swěžen serbskeje poezije

Internationales Fest der sorbischen Poesie
wěnowany/gewidmet
Janoju Kilianaju (1811-1884)
Literarno-muzikaliske wótpołudnjo
Literarisch musikalischer Nachmittag

09.10.2011 16.00 góž./Uhr
Depsk/Döbbrick (pla Chóšebuza)
Samostatna ewangelsko-lutherska cerkwa
Selbständige Evangelisch-Lutherische Kirche
Zakładnik/Veranstalter: Zělnik serbskich umělnikow
Sorbsche Künstlerbund e.V.

Serbscy studenća haja zhromadnosć

W Lipsku haji so serbska zhromadnosć, štož w zjawnosći ani wulce njenapadnje. Što je na njej wosebite? Što poprawom džensa woznamjenja, Serb być, a kak sy jako Serb we wulkoměšće žiwy, daloko přeč wot domizny?

Na přeni wokomik so Michał, Madlena a Clemens wot svojich němskich komilitonow njerozeznawaja. Tući třo su drje z dwěmaj rěcomaj wotrostli, štož pak na nich wězo wonkownje njewidziš. Tola wědža dokładnje, što su: „Smy Serbja a smy hordži na to.“ Něhdže 100 Serbow w Lipsku bydli – zwjetša studenća, kaž Michał Wowčer, Madlena Kowarjec a Clemens Škoda, ale tež někotre swójby. Pěstuja mjezsobne zwiski, maja swoju krutu syć. Serbske studentske towarstwo Sorabija eksistuje wot lěta 1716 a bu jako předarske towarstwo serbskich studentow teologije založene. Sorabija je scyła přenje serbske towarstwo a słuša džensa do najstaršich studentskich zwjazkow Němskeje.

Přez lětdžesatki mějachu serbscy studenća swój domicil na Bornaiskej dróze č. 198 b. Z časa, zo bě Studentski skutk twarjenje wotedať, eksistujetej jenož hišće dvě serbskej etaži w internaće na Arna Nitzschowej dróze. Tola tam bydli jenož horstka serbskich studentow. Mnozy sej stwičku w zhromadnym studentskim bydlenu abo swójske bydlenčko wotnajeja.

Madlena Kowarjec: „Hdyž swoje swójbne mjeno praju, so mje husto prašaja, zwotkel sym.“ Někotři skerje na česki abo pólski pochad tukaja, ale přećiwo tomu rěči fakt, zo młoda

**Michał Wowčer,
Madlena Kowarjec
a Clemens Škoda
lětsa nalěto w
Lipsku.**

Foto: Heidrun Böger

Serbowka bjez akcenta němcuje. 27-lětna, kotraž absolwuje masterski sudij European Studies je wusko z domiznu zwjazana – runja mnohim dalšim Serbam. Michał Wowčer (20) na příklad sorabistiku a biologiju studuje. Wón chcył so pozdžišo do Łužicy nawróćić a jako wučer dželać. Tež Madlena a Clemens chcejtaj pozdžišo po móžnosći we Łužicy blisko Budyšina resp. w Pančicach-Kukowje bydlić.

Mjezsobu wězo jenož serbja – serbsce rěčeć je jim wažne a samozrozumliwosć. Ličba aktiwnje serbsce rěčacych wobydlerjow Łužicy trochu je so džensa na cyłkownje 20.000 do 30.000.

Tež w Lipsku Serbja swoje tradicije zahoriće haja, swjeća póstnicy, kermušu, chodojtypalenje a mejemjetanje. Madlena Kowarjec chodži tež „serbska“, „ale jenož doma při wěstych składnosćach“. Je wědomeho wobchada ze serbskosću? Krótko přemysliwši praja či třo, zo haj. „Doma w swójbach so zaso bóle na to džiwa,

zo so serbsce rěči“, wujasnja Clemens Škoda. A starši scělu swoje džěći skerje do tak mjenowaneje serbskeje rjadownje, hdžež je serbsčina maćersčina a nic cuza rěč.

Kaž je znate, wusyła so pěškowčik w telewiziji MDR njedzela tež serbsce. Tež serbski rozhlós a serbske nowiny eksistuja. „Ale někajki magacín na příklad faluje“, měni Clemens Škoda. 26lětny rozkladauje, što je wosebitosć toho, hdyž sy Serb: „Hdyž bych na příklad Serba w Pekingu zetkał, bych jemu bjeze wšeho 100 € požiči, dokelž mój nan zawěsće jeho wowku znaje abo tak.“ Mnozy su w domiznje w samsnym towarstwje, džerža kruće hromadže.

Generelnje je kóžda swójbja hinaša, rozjasnjeja młodostni. Clemensowa mać na příklad měješe němsku mać a tuž so w swójbje němsce rěčeše. Kowarjec swójbja porno tomu je přeco hižo wažnosć na serbskosć kładla a pósla swoju džowku wězo na Serbski gymnazij w Budyšinje.

Heidrun Böger

Studenća etnologije z Brna wopytachu Serbow

„Stawizny a kultura Serbow su tak bohate a wobšěrnje prezentne, zo měł kóždy młody čłowjek, wosebje student ludowědy, Łužicu wopytać a změje swoje wjeselo na tym a swój wužitk z toho“, wo tym je prof. Martin Válka přeswědčeny. Dnja 7. a 8. septembra přewjedže 40 studentow etnologije z Masarykoweje university z Brna ze swojim docentom prof. M. Válku ekskursiju do sewjernih Čech a po Łužicy. Na druhim dnju wobhonichu so dopołdnja w Rownom a Slepom mjez druhim wo wosebitosći serbskeje kulturneje regiony a žiwjenju w susodstwje brunicy. Popołnju běchu woni hosćo Domowiny w Budyskim Serbskim domje a ducy do Serbskeho muzeja zeznachu so ze starym městom Budyšina. „Njewědžach, zo je tu w Němskej tak sylne a bohate kulturne žiwjenje słowjanskeho ludu, to je mje jara překwapilo. Jara wobohaćena so nawróću domoj“, praji jedna ze studentkow na rozžohnowanju. Foto: Martin Válka

Impresije z IX. mjezynarodneho folklorneho festiwala

Pod heslom „Lužica 2011“ wotmě so wot 7. do 10. julija IX. mjezynarodny folklorny festiwal we Lužicy. Něhdźe 15.500 wopytowarjow wobhlada sej programy tu- a wukrajnych skupin. Runočasnje wotmě so w Lejnje XV. seminar slowjanskich narodnych mjeńšin FUEN – Federalistiskeje unije europskich narodnych mjeńšin. Tam rozprawješe 14 wobdźělnikow ze šěsć krajow wo aktualnej situaciji swojeje mjeńšiny a diskutowaše wo prezentaciji wšitkich slowjanskich skupin w interneće. Sobotu wotmě so sympozij k temje „Narodne a mjezynarodne spěchowanje kulturneje wuměny“, na kotrymž wobdźělnicy FUEN-seminara a zastupjerjo pjeć folklornych čělesow zhromadnje debatowachu.

Fota: Jurij Helgest, Ines Neumannojc

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so na kóždy pad z mjenjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 20.09.2011

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

lektoraj/Lektoren: Božena Braumanowa, Erwin Hanuš
zhotowjenje/Satz: Melanie Kotisekec, Serbski kulturny turizm z.t. • čišć/Druck: Lausitzer Druckhaus GmbH Budyšin/Bautzen
„Našu Domowinu“ namakaće w interneće pod www.domowina.de ► Dokumenty/publikacije
Domowina spěčuje so wot Załožby za serbski lud.